

Błąd co do opcji walutowej

Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 8 września 2017 r.
(II CSK 845/16)

Element premii opcyjnej można traktować jako typowy składnik umowy opcji, co nie oznacza, że strony w ramach przysługującej im swobody kontraktowej nie mogą zagadnienia tego uregulować odmiennie. W szczególności w złożonych układach stosunków prawnych i gospodarczych wynagrodzenie za wystawienie opcji może przybrać inną postać. Strony mogą także uzgodnić, że premia nie zostanie pobrana ze względu na inne świadczenie, które wystawca opcji uzyska od opcjobjorcy z tytułu innego, acz związanego stosunku prawnego.

MATEUSZ KRÓLIKOWSKI

I. W niniejszej sprawie powódka – spółka kapitałowa świadcząca usługi transportowe poza granicami Polski – domagała się ustalenia nieistnienia uprawnień przysługujących pozwanemu bankowi z tytułu transakcji opcji walutowych typu *call* zawieranych pomiędzy stronami. Strony przez kilka lat dokonywały czynności prawnych dotyczących usług finansowych (były związane z tego tytułu umową ramową), a w ramach tej współpracy przeprowadziły między innymi transakcje opcji walutowych typu *put* oraz *call*. Na podstawie wskazanych transakcji powodowa spółka miała możliwość sprzedaży waluty (euro) po ustalonym kursie, co miało służyć wyeliminowaniu niekorzystnych następstw wynikających ze zmiany kursu waluty (wzmocnienia wartości złotego) – opcja typu *put*¹. Pozwany bank nie pobierał premii z tytułu wystawienia na rzecz spółki opcji *put*. Natomiast przedsiębiorca wystawiał na rzecz banku opcje typu *call*, umożliwiające bankowi nabycie waluty po ustalonym kursie w przypadku, gdyby doszło do odwrócenia istniejącego trendu kursowego i wzmocnienia euro w stosunku do złotego. Na przełomie lat 2008 i 2009 rzeczywiście takie ryzyko zaistniało, co skutkowało powstaniem znacznych należności finansowych powodowej spółki wobec banku. Spółka uchyliła się od złożonych oświadczeń woli, powołując się na błąd wywołany podstępnie przez przedstawicieli banku i wskazując, że zawierane transakcje miały służyć minimalizacji ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty, a nie ryzyko to pomnażać.

¹ Szerzej na temat charakteru prawnego opcji zob. T. Czech, *Kwalifikacja prawna umowy opcji walutowej*, Monitor Prawa Bankowego 2014, nr 7-8, s. 72 i n.; M. Gutowski, *Umowa opcji*, Kraków 2003, s. 174 i n.; M. Romanowski, M. Bączyk [w:] *System prawa prywatnego. Prawo zobowiązań – umowy nienazwane*, t. 9 (red. W. J. Katner), Warszawa 2015, s. 671 i n.